

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

2017 р.

Програма
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання
зі спеціальності «ЕКОНОМІКА та
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Миколаїв_2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», спеціалізацією «Економіка та управління підприємством».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо сутності та принципів функціонування підприємництва, господарського механізму, взаємозв'язків із іншими суб'єктами господарювання, державними органами. Значна увага приділяється торгівлі і біржовій діяльності.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб вступники продемонстрували:

- навички здійснювати збирання, аналіз й обробку даних, що необхідні для розв'язання поставлених економічних задач;
- здатність проаналізувати дані, що необхідні для розрахунку економічних показників діяльності суб'єктів господарювання;
- здатність використовувати для розв'язання виробничих задач інформаційні технології.

Вступник повинен знати:

- основні категорії економічної науки, теоретичні основи і закономірності функціонування економіки, розуміти багатоманітність існуючих економічних систем у сучасному світі;
- мати системні уявлення про структури і тенденції розвитку української і світової економіки;
- правову базу функціонування підприємства;
- особливості організації господарсько-комерційної діяльності підприємства.

Вступник повинен вміти:

- вільно орієнтуватися в базових економічних поняттях і категоріях;
- сучасності;
- самостійно і логічно викладати матеріал та вміти робити відповідні висновки та узагальнення;
- давати правильні оцінки різним економічним явищам і процесам;
- вміти використовувати комп'ютерну техніку для розв'язання економічних задач у режимі користувача; набувати нових знань, застосовуючи сучасні інформаційні освітні технології.

Фахове вступне випробування включає один модуль дисциплін:

1. Модуль 1 «Політекономія»

Модуль характеризує загальнотеоретичні знання зі спеціальності, а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння молодших спеціалістів, що вступають на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», спеціалізацією «Економіка та управління підприємством».

Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавра» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», спеціалізацією «Економіка та управління підприємством» передбачає, що вступники повинні мати диплом молодшого спеціаліста із зазначеного напрямку, що передбачений правилами прийому, вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння

знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, які викладалися протягом 1 курсу.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі економіки, маркетингу, менеджменту, споріднених наук. У процесі його проведення вступники повинні показати навички та вміння досліджувати економічні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах ринкової системи.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. Модуль 1 «Політекономія»

Тема 1. Предмет і метод політичної економії.

Зародження і розвиток політичної економії. Основні напрямки, школи і течії в політичній економії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет політичної економії. Закони, принципи і категорії політичної економії. Система економічних законів. Позитивна і нормативна політична економія. Методи економічних досліджень. Загальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції політичної економії.

Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці.

Виробничі можливості суспільства і потреби. Виробництво і його основні фактори. Межа виробничих можливостей. Продукт виробництва. Обмеженість ресурсів.

Тема 3. Економічні потреби та інтереси.

Економічні потреби суспільства, їх суть і класифікація. Безмежність потреб. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Виробництво та проблеми задоволення зростаючих потреб суспільства.

Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку.

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Виробнича функція та її складові. Домогосподарства, підприємства і держава як суб'єкти економічної системи. Типи і еволюція економічних систем. Формаційний і цивілізаційний підходи до типологізації суспільства.

Тема 5. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші.

Натуральна (традиційна) форма організації виробництва. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та його властивості. Вартість і ціна: альтернативні теорії. Функціонування товарного господарства та його закони. Виникнення і розвиток грошових відносин. Грошовий обіг та його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування обігу.

Тема 6. Ринкова система та закономірності її функціонування.

Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Капітал і праця. Трудові відносини: сутність і структура. Наймана праця. Вартість робочої сили: дискусійні аспекти.

Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.

Витрати виробництва як передумова виробництва. Види витрат виробництва. Прибуток як економічна категорія. Теорії прибутку. Норми прибутку і фактори, що на неї впливають

Тема 8. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення.

Інституціональні основи ринкової економіки. Ринкові відносини, їх суб'єкти і об'єкти. Визначення ринку: альтернативні теорії. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна: механізм формування і функції. Функції ринку. Умови формування і розвитку ринку. Місце конкуренції в ринковій економіці. Функції та форми конкуренції. Конкуренція і монополія. Принципи класифікації ринків. Поняття та основні риси інфраструктури ринку.

Тема 9. Домогосподарство в системі економічних відносин.

Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів, ресурсів і доходу.

Тема 10. Підприємство як товаровиробник. Валовий дохід і прибуток.

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств. Капітал підприємства. Оборот капіталу підприємства. Основний та оборотний капітал. Зношення основного капіталу. Амортизація. Підприємницький дохід. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці.

Тема 11. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента.

Позичковий капітал і процент. Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Інші фінансово-кредитні установи. Процент та його економічна природа. Сутність кредиту та його форми. Капітал у сфері торгівлі. Товарні біржі. Фондова біржа. Цінні папери. Роль ринкової інфраструктури в регулюванні економічних процесів. Рентні відносини.

Тема 12. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми.

Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Методологічні аспекти системи національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, його суть і відтворювальна структура. Валовий національний продукт. Чистий національний продукт. Національний дохід. Концепції національного доходу. Сутність і види економічного відтворення: просте і розширене. Кругообіг доходу, ресурсів і продукту у процесі відтворення. Відтворення всіх елементів економічної системи. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура.

Тема 13. Економічний розвиток. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою.

Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Нагромадження. Норми нагромадження. Заощадження та інвестиції. Роль інвестицій в економічному зростанні. Особливості розвитку економіки в Україні. Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Повна зайнятість, виробничий потенціал і ефективність виробництва. Види і форми безробіття.

Тема 14. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції.

Господарський механізм, його суть і елементи. Особливості господарського механізму ринкової економіки. Господарський механізм: система управління економікою. Державне регулювання суспільного відтворення та його форми. Планування і програмування. Фінансова система і фінансова політика в державі. Необхідність і сутність фінансів. Державні фінанси. Роль держави в кругообігу продукту, ресурсів і доходу.

Тема 15. Сучасні економічні системи.

Виникнення монополій та їх форми. Державне регулювання економіки. Особливості економічних відносин і різноманітність форм еволюції країн, що розвиваються. Становлення різних форм власності. Формування сучасних ринкових відносин і ринкової

інфраструктури. Становлення державного і ринкового механізмів регулювання економіки і зайнятості.

Тема 16. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.

Світове господарство: його сутність та структура. Розвинуті країни ринкової економіки. Країни, що розвиваються. Міжнародний поділ праці і спеціалізації. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Світогосподарські зв'язки та їх форми.

Тема 17. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України.

Причини виникнення та сутність глобальних проблем. Економічне зростання та глобальні проблеми. Основні глобальні проблеми сучасності. Класифікація глобальних проблем. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

Питання для підготовки з модулю 1 «Політекономія»:

1. Розвиток поглядів на предмет економічної теорії. Економікс і політекономія.
2. Метод політекономії. Економічні категорії та економічні закони, їх класифікація. Нормативна і позитивна економічна теорія.
3. Загальна характеристика суспільного виробництва, його структура. Економічні потреби. Суспільні та економічні блага, їх класифікація.
4. Економічні ресурси і фактори виробництва. Традиційні і сучасні підходи до їх класифікації. Крива виробничих можливостей.
5. Економічна система, її суть, ознаки і структурні елементи. Продуктивні сили і економічні відносини, їх суть і структура. Діалектика продуктивних сил і виробничих відносин. Спосіб виробництва.
6. Типи економічних систем. Цивілізаційна та формаційна моделі періодизації етапів розвитку людського суспільства.
7. Економічна природа власності, механізм її реалізації та місце в економічній системі.
8. Загальна характеристика типів і форм власності, особливостей їх реалізації, місця і ролі у сучасних економічних системах.
9. Акціонерна власність: сутність, особливості реалізації та місце в сучасних економічних системах.
10. Загальні форми організації виробництва. Натуральне господарство. Закономірності виникнення і сутність товарного виробництва.
11. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої в товар. Сутність вартості та основні концептуальні підходи до її визначення. Величина вартості товару та чинники, що її визначають.
12. Закономірності виникнення та сутність грошей. Сучасні концепції грошей. Функції грошей. Закони грошового обігу.
13. Грошова система, її сутність та основні елементи. Типи грошових систем, їх еволюція та сучасний розвиток.
14. Інфляція, її суть, причини, види і методики вимірювання. Соціально-економічні наслідки інфляції.
15. Закономірності виникнення та сутність капіталу. Первісне нагромадження капіталу. Постійний і змінний капітал.
16. Робоча сила як товар, її властивості. Чинники, що визначають величину вартості і ціну товару робоча сила. Заробітна плата.

17. Особливості капіталістичної експлуатації. Додаткова вартість: сутність, способи збільшення, норма і маса.
18. Кругообіг і оборот капіталу. Основний і оборотний капітал. Зношування основного капіталу, його види і типи. Амортизація і норма амортизації.
19. Промисловий капітал і витрати виробництва, їх склад і структура. Прибуток як економічна категорія. Норма і маса прибутку та чинники, що визначають їх динаміку.
20. Торгівельний капітал, його сутність функції і роль в сучасних економічних системах. Витрати обігу і торговельний прибуток.
21. Позичковий капітал, його генезис і сутність. Позичковий відсоток, його норма. Розподіл прибутку на підприємницький дохід і процент.
22. Кредит, його сутність, функції та роль у сучасних економічних системах. Основні форми кредиту.
23. Зміст, ознаки і основні принципи підприємства і підприємницької діяльності.
24. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Основні типи підприємств, їх класифікація, переваги та недоліки.
25. Власність на землю, її місце в системі аграрних відносин.
26. Форми підприємництва і типи підприємств у сільському господарстві.
27. Теорія земельної ренти та її форми. Диференціальна рента I і II, їх сутність, механізм утворення і привласнення. Монопольна рента, абсолютна земельна рента.
28. Ціна землі, її тенденції за сучасних умов.
29. Конкуренція: сутність, форми і роль в сучасних економічних системах.
30. Об'єктивні закономірності виникнення і сутність монополізму. Економічні типи і організаційні типи монополій.
31. Суспільне відтворення: суть, основні риси, типи і зміст. Нагромадження і його ефективність.
32. Особливості відтворення суспільного продукту, його структура і умови реалізації за різних типів суспільного відтворення. Моделі руху суспільного продукту.
33. Національне багатство, його склад і проблеми суспільного відтворення.
34. Економічне зростання, його зміст, рушійні сили і основні показники.
35. Сутність відносин розподілу, їх місце в економічній системі. Закони розподілу.
36. Диференціація доходів населення і суперечності системи розподілу. Нерівність доходів і принцип соціальної справедливості у відносинах розподілу. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.
37. Сучасні транзитивні і трансформаційні перетворення перехідної економіки України, їх проблеми, тенденції та історична перспектива.
38. Світове господарство: суть, генезис, етапи розвитку, характерні риси і сучасна структура.
39. Міжнародна торгівля товарами та послугами. Торговельний і платіжний баланс країни.
40. Проблеми інтеграції України у світове господарство.

II. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування включають питання з дисципліни, яка передбачена навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», спеціалізацією «Економіка та управління підприємством» та складаються із запитань з дисципліни «Політекономія». Вступні випробування проводяться у вигляді письмового іспиту. Загальна тривалість іспиту 1,5 години.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 3,33 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 100 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гальчинський А. С., Єщенко П.С., Палкін Ю. І. Основи економічних знань: Навч. пос. – К.:Вища школа,2002.
2. Горобчук Т.Т. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 236 с.
3. Долан Э.Дж., Линдсей Д. Рынок: микроэкономическая модель / Пер. с англ. В. Лукашевича и др.; Под. общ. ред. Б. Лисовика и В. Лукашевича. С.-Пб., 1992. – 496 с.
4. Державне регулювання економіки: Навч. посібник/ С.М.Чистов, А.Е. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. К.: КНЕУ, 2000.
5. Економічний словник-довідник;/ за ред. С. В. Мочерного. К.:Феміна, 1995.
6. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Основы экономики: Учеб. Пособ. –К.: Вища шк., 1998.
7. Калина А.В., Осокина В.В. Економічна теорія і практика господарювання: Навч. Посібник.-К.: МАУП, 1998.
8. Калінченко О.В. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К.:Центр учб.л-ри, 2008.
9. Костюк В.С. Економічна теорія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К.:Центр учб. л-ри, 2009.
- 10.Крупка М. Основи економічної теорії – К.:Атіка, 2001.
- 11.Курс економіки: Учебник.- 3-е изд.доп. /Под. ред.Б.А. Райзберга.-М.:ИНФРА, 2000.
- 12.Лагутін В.Д. Антимонопольна діяльність. Підручник. – К.: КНТЕУ, 2005.
- 13.Лагутін В.Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці. – К.:КНТЕУ, 2007.
- 14.Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 томах. Пер. с англ. – М.:Республика, 1992.
- 15.Мочерний С.В. Економічна теорія: Посіб.-К.:Вид.центр„Академія”, 2003.
- 16.Мочерний С.В. Основи економічних знань: Підруч.Вид.2-е, уточнене. – К.:Академія, 2002.
- 17.Экономическая политика: учеб.пособие.- М.: Дело и Сервис, 2008.
- 18.Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник/Г.Н.Климко, В.П.Нестеренко, Л.О. Каніщенко та ін. 2-ге вид., і доп, - К.:Вища шк., 1999.
- 19.Основи економічної теорії. Підручник: у 2 кн./за ред. Ю.В.Ніколенко, К.:Либідь., 1998.
- 20.Основи економічної теорії. Підручник / За ред. А.А.Чухна.-К.:Вища шк., 2001.
- 21.Основи економічної теорії. Посіб./В.О.Рибалкін, М.О.Хмелевський, Т.І.Біленко та ін.- К.:Академія, 2002.
- 22.Палехова В.А. Макроекономіка: [навч. посіб.]/В.А.Палехова. – Миколаїв, 2005. – 300с.

- 23.Палехова В.А. Політична економія: [навч. посіб.]/ В.А.Палехова.– Миколаїв, 2001. – 172с.
- 24.Райхлин Э. Микроэкономическая теория рынков вводимых ресурсов. – М.: Наука, 1996. – 176 с.
- 25.Райхлин Э. Основы экономической теории. Микроэкономическая теория рынков продукции. – М.: Наука, 1995. – 347 с.
- 26.Самуэльсон П., Нордхаус. Экономикс. Пер. с англ.
- 27.Селезнев В.В. Основы рыночной экономики Украины.- К., 1999.
- 28.Эдвин Дж. Долан, Дейвид Е.Линдсей Рынок: микроэкономическая модель/Пер. с англ.,- СПб., 1992.
- 29.Ястремський О., Гриценко О. Основи мікроекономіки. – К.: Знання, 1998.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від « 24 » лютого 2017 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні Приймальної комісії університету (протокол № 4 від « 27 » лютого 2017 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

І.А.Олійник